

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СТРАТЕГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

**Методичні вказівки до виконання курсової роботи
спеціальності 073 "Менеджмент"
всіх форм навчання**

ЗАТВЕРДЖЕНО:
на засіданні кафедри менеджменту
та державної служби
Протокол № 6 від 19.10.2018 р.

Чернігів ЧНТУ 2018

Стратегічний менеджмент. Методичні вказівки до виконання курсової роботи спеціальності 073 "Менеджмент" усіх форм навчання / Укладачі: Бутко М.П., Трейтяк О.В. – Чернігів : ЧНТУ, 2018. – 16 с.

Укладачі: БУТКО МИКОЛА ПЕТРОВИЧ, завідувач кафедри менеджменту та державної служби, доктор економічних наук, професор,
ТРЕЙТЯК ОЛЬГА ВІТАЛІЇВНА, кандидат економічних наук, доцент

Відповідальний за випуск: БУТКО МИКОЛА ПЕТРОВИЧ, завідувач кафедри менеджменту та державної служби, доктор економічних наук, професор

Рецензент: ОЛІЙЧЕНКО ІГОР МИХАЙЛОВИЧ, доктор наук з державного управління, професор кафедри менеджменту та державної служби Чернігівського національного технологічного університету

ЗМІСТ

ВСТУП	4
<i>1 Загальні положення щодо написання курсової роботи .....</i>	<i>5</i>
<i>2 Вибір теми курсової роботи .....</i>	<i>6</i>
<i>3 Структура курсової роботи .....</i>	<i>8</i>
<i>4 Оформлення курсової роботи.....</i>	<i>13</i>
<i>5 Критерії оцінювання якості виконання та захисту курсової роботи ...</i>	<i>14</i>
Рекомендована література.....	16

Вступ

Сучасний менеджмент характеризується прийняттям управлінських рішень в умовах нестабільного, навіть агресивного зовнішнього середовища. Успішна діяльність підприємств в умовах конкуренції все більш залежить від стратегічних дій, які будуть обрані керівництвом.

Сьогодні підприємствам України необхідно сформувати таку стратегію розвитку, яка б дозволила підтримувати стійкі конкурентні переваги у довгостроковому періоді. Це висуває нові нетрадиційні вимоги до якостей управлінців усіх рівнів, націлює на формування особистості з креативним типом мислення, ініціативою, самостійністю і оригінальністю у прийнятті рішень.

Такі якості фахівця формує нормативна дисципліна «Стратегічний менеджмент». Предметом вивчення дисципліни «Стратегічний менеджмент» є теоретичні і практичні аспекти стратегічної діяльності підприємства на конкурентному ринку.

Структура та зміст дисципліни відповідає вимогам професійно-кваліфікаційної характеристики бакалавра та магістра з галузі знань «Управління та адміністрування». Вивчення дисципліни передбачає базову підготовку з таких дисциплін, як: основи менеджменту, основи економічної теорії, макро- та мікроекономіка, економіка підприємств, маркетинг, операційний менеджмент, контролінг та менеджмент персоналу.

1. Загальні положення щодо написання курсової роботи

Метою курсової роботи є поглиблення теоретичних та практичних знань, а також набуття навичок самостійного прийняття рішень у ринкових умовах функціонування організації.

Завдання на курсову роботу видається викладачем кафедри згідно із запропонованою тематикою.

У процесі написання роботи студент показує вміння щодо формування комплексу спеціальних знань у галузі управління підсистемами організації на всіх стадіях її життєвого циклу у взаємозв'язку з зовнішнім середовищем; застосування теоретичних аспектів корпоративного управління у практичній діяльності; використання основних елементів та принципів корпоративного контролю, механізм його здійснення в діяльності підприємств; застосування методів оцінювання економічної ефективності корпоративного управління; розуміння сутності змін та природи їх виникнення; формування у студентів наукового світогляду і знань із технологій та методів управління змінами у організаціях; вивчення особливостей функціонування організацій в умовах безперервних змін.

Курсова робота виконується як самостійна розробка актуального питання (теми) фахової сфери і водночас є також науково-практичним дослідженням, що характеризує рівень теоретичної підготовки та практичних навичків студента, його наукову ерудицію і глибину професійних знань.

У процесі виконання курсової роботи студент опрацьовує літературні джерела, збирає матеріал, обробляє та розробляє конкретні пропозиції.

На перевірку курсова робота подається на кафедру не пізніше, ніж за два тижні до початку сесії.

При наявності суттєвих недоліків у роботі може бути доопрацьована.

2. Вибір теми курсової роботи

Тематика курсових робіт пропонується керівником і оновлюється кожного навчального року, проте студенти можуть запропонувати власні теми курсових робіт, дослідження яких для них є цікавим. Але за даних умов запропонована тема має відповідати навчальній дисципліні, тобто безпосередньо стосуватись публічного адміністрування.

Тему курсової роботи студенти вибирають самостійно із запропонованого переліку тем, але не пізніше, як протягом одного місяця з початку семестру. У випадку, якщо студентом не вибрано протягом зазначеного періоду теми роботи, тема вибирається керівником.

Не допускається написання курсової роботи в одній групі за однією темою декількома студентами.

У випадку наявності двох ідентичних курсових робіт обидві роботи повертаються студентам і пропонуються нові теми.

Уточнення чи зміна теми курсової роботи допускається лише з дозволу керівника і за аргументованих студентом причин внесення змін.

1. Розробка місії та системи стратегічних цілей.
2. Управління організацією в умовах стратегічних несподіванок.
3. Забезпечення конкурентних переваг.
4. Стратегія виходу підприємства на зовнішній ринок
5. Стратегічний аналіз середовища підприємства при формуванні стратегії.
6. Оцінка стратегічного потенціалу підприємства.
7. Оцінка конкурентоспроможності продукції підприємства.
8. Процес розробки і реалізації маркетингової стратегії.
9. Формування та реалізація товарної стратегія підприємства.
10. Формування та реалізація збутової стратегія підприємства.
11. Формування та реалізація фінансової стратегії підприємства.
12. Формування та реалізація кадрової стратегії підприємства.
13. Процес розробки і реалізації інвестиційної стратегії.
14. Особливості інноваційної стратегії підприємства.
15. Матричний аналіз портфеля бізнесу підприємства.
16. Стратегії розвитку малого бізнесу.

17. Процес розробки і реалізації стратегії інтеграції.
18. Застосування стратегії низьких витрат.
19. Застосування стратегії диференціації.
20. Процес розробки і реалізації стратегії диверсифікації виробництва.

3 Структура курсової роботи

Структура написання курсової роботи з дисципліни «Стратегічний менеджмент» має такий вигляд:

- титульний лист;
- реферат;
- зміст;
- вступ;
- теоретичний розділ;
- аналітичний розділ;
- проектний розділ;
- висновок;
- перелік посилань.

У рефераті дається коротка характеристика основного змісту курсової роботи та одержаних результатів дослідження. При цьому використовуються переважно прості синтаксичні конструкції, характерні стилю ділових документів, та стандартизована термінологія.

Реферат завершується наведенням ключових слів. Ключові слова подаються у називному відмінку, друкуються в рядок, через кому, їх загальна кількість повинна бути не більша семи слів.

Вступ розкриває сутність і стан проблеми (задачі) курсової роботи та її значущість, підстави та вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження.

У вступі наводиться:

- обґрунтування актуальності вибраної теми – стисло викладається сучасний стан проблеми, що розглядається, необхідність подальших досліджень та її роль в економіці. Правильно сформулювати актуальність обраної теми означає: показати студентом уміння відділяти головне від другорядного, з'ясувати відомі факти і ті, що поки невідомі про предмет дослідження;

– мета курсової роботи – має полягати у вирішенні проблемної ситуації шляхом її аналізу і знаходженні нових закономірностей між економічними явищами. Метою дослідження має бути удосконалення організації і підвищення ефективності діяльності об'єкта дослідження.

– завдання по розділах курсової роботи, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети;

– об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення. Предмет дослідження – вузька частина об'єкта дослідження, проблемне коло питань, що досліджуються в роботі на прикладі бази обраного підприємства. Об'єкт і предмет дослідження співвідносяться між собою як загальне і часткове. У об'єкті виділяється та його частина, що є предметом дослідження. Саме на нього повинна бути спрямована основна увага студента, оскільки предмет дослідження визначає тему роботи, винесену на титульну сторінку, її назву;

- інформаційне забезпечення роботи – стисло вказуються прізвища та ініціали авторів (в алфавітному порядку), що внесли найбільш відчутний вклад у розв'язання обраної проблеми;

- методи дослідження – подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх треба не відриваючи від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів;

- структура роботи. Студент має вказати на те, що курсова робота складається зі вступу, ... розділів, ... підрозділів, висновків, списку використаних джерел з ... найменувань. Роботу викладено на ... сторінках друкованого тексту, що містить ... таблиць, ... рисунків.

Обсяг вступу має складати 1–2 сторінки.

У першому розділі (теоретичному) основної частини обов'язково слід представити понятійно-категоріальний апарат дослідження, а саме, висвітлити існуючі різноманітні погляди дослідників на сутність основних понять, які

стосуються обраної проблеми (із обов'язковим посиланням на джерело інформації), зробити їх критичний аналіз, здійснити їх критичне співставлення, узагальнення та викласти власний погляд. Наводиться еволюція розробок щодо предмету дослідження, здійснюється їх критичний аналіз. Також у даному розділі мають бути охарактеризовані існуючі підходи до класифікації та висвітлені фактори, що впливають на предмет дослідження, і визначені його роль та місце в загальній системі управління діяльністю підприємства.

Теоретична частина має містити огляд сучасного стану проблеми, що є предметом дослідження. Її розробляють в ході аналізу наукової літератури, нормативно-правової бази та фінансово-статистичної звітності.

У першому розділі основної частини рекомендується:

- дослідити теоретико-методологічні засади обраної проблеми, визначити основні концепції, методи, принципи;
- проаналізувати основні категорії, що входять до понятійно-категоріального апарату досліджуваної проблеми;
- проаналізувати та узагальнити зарубіжний та вітчизняний досвід з проблеми, що є предметом дослідження.

Другий розділ курсової роботи – аналітична частина – має містити 2-3 підрозділи (параграфи), виходячи із загальних теоретичних положень, які розглядаються у першому розділі.

Цей розділ базується на проведенні комплексних досліджень предмета та об'єкта аналізу у різні періоди, вивченні факторів, що визначають стан предмета та об'єкта дослідження.

У другому розділі пропонується:

- надати загальну характеристику підприємства та проаналізувати його організаційно-управлінську структуру;
- розглянути систему економічних показників;
- провести діагностику проблеми дослідження на підприємстві провести діагностику проблеми дослідження на підприємстві за останні 2-3 роки та виявити основні позитивні та негативні тенденції.

Проектний розділ – третій розділ – цей розділ має бути максимально насиченим фактологічною інформацією, представленою у вигляді таблиць, діаграм, графіків, схем тощо. Залежно від специфіки обраної проблеми особливу увагу слід надати висвітленню особливостей прояву та розв’язання досліджуваної проблеми у практиці вітчизняних підприємств (зокрема, залежно від їхньої галузевої належності або організаційно-правової форми), широко використовуючи аналіз статистичної інформації щодо предмету дослідження. Інформаційну базу мають складати публікації у періодичних виданнях, статистичні щорічники, монографії, спеціальна література з обраної проблематики.

Також в цьому розділі обґрунтовується доцільність застосування у діяльності підприємств найбільш ефективних теорій (або їх елементів) з теми дослідження, пропозиції щодо можливих шляхів вирішення проблем та удосконалення управлінської діяльності.

У третьому розділі основної частини необхідно:

- розглянути основні напрями удосконалення досліджуваної проблеми та обрати пріоритетні;
- здійснити аналіз традиційних систем управлінських стратегій, які використовуються в практиці діяльності вітчизняних підприємств, виявити їх переваги та недоліки;
- провести економічне обґрунтування запропонованих заходів;
- надати конкретні практичні рекомендації щодо удосконалення предмету дослідження з урахуванням економічного ефекту, що був виявлений.

Розділи основної частини мають бути логічно пов’язаними між собою та пропорційні за обсягом сторінок. Теоретичні положення повинні виступати основою для аналізу первинних матеріалів або статистичної інформації, а висновки та пропозиції мають базуватися на викладених теоретичних положеннях та проведеному аналізі.

В кінці кожного розділу основної частини студент має зробити загальний висновок щодо викладеного в даному розділі матеріалу та зробити логічний перехід до матеріалу, що представлений у наступному розділі.

У загальних висновках формулюються теоретичні та практичні результати виконаної роботи відповідно до стану виконання мети та вирішення поставлених у вступі завдань. Висновки повинні являти собою коротке резюме, що характеризує підсумки проведеного дослідження. Висновки мають бути гранично конкретними і виразними, містити оцінювання загального стану об'єкту дослідження, підсумки проведеного аналізу, зведений перелік і коротку характеристику запропонованих дій, спрямованих на усунення виявлених недоліків щодо підвищення ефективності управління у певній сфері діяльності.

Обсяг висновків 1-2 сторінки.

Перелік посилань має містити не менше 15-20 найменувань, на які зроблені посилання у роботі.

4 Оформлення курсової роботи

Закінчена курсова робота повинна містити всі основні структурні елементи, починаючи з титульного листа і закінчуючи додатками.

Загальні вимоги до оформлення курсової роботи:

- обсяг курсової роботи (без додатків) має складати 35-45 аркушів;
- роботу виконують за допомогою комп'ютерної техніки;
- текст друкується шрифтом № 14 на одній стороні стандартного аркуша формату А4 через інтервал 1,5. При написанні дотримуються таких розмірів полів: зліва – не менше 20 мм, з правого боку – не менше 10 мм, знизу – не менше 20 мм, зверху – не менше 15 мм;
- реферат, зміст, вступ, кожен розділ, висновки, перелік використаних літературних джерел і додатки починаються з нової сторінки;
- заголовки структурних частин випускної кваліфікаційної роботи «РЕФЕРАТ», «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ», «ДОДАТКИ» друкуються великими літерами симетрично до тексту;
- сторінки роботи нумеруються у верхньому правому куті арабськими цифрами, дотримуючись наскрізної нумерації впродовж усього тексту роботи, включаючи й додатки. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №;
- першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, який входить до загальної нумерації сторінок курсової роботи. На титульному аркуші, бланку завдання, анотації та змістові номер сторінки не ставлять, проте враховують у загальну нумерацію. На наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці;
- при виконанні курсової роботи необхідно дотримуватись рівномірної щільності, контрастності й чіткості зображення. Всі лінії, літери, цифри і знаки повинні бути чіткими та однаково чорними впродовж усієї роботи;
- особливу увагу треба звернути на правильність оформлення у роботі посилань на джерела, графічного матеріалу, діаграм, таблиць, схем тощо. Курсову роботу слід ретельно перевірити та відредагувати.

5 Критерії оцінювання якості виконання та захисту курсової роботи

Захист курсової роботи проводиться згідно з графіком, затвердженим на засіданні кафедри, комісією в складі не менше як двох викладачів кафедри.

Остаточний варіант оформленої курсової роботи, підписаний автором, керівником і завідувачем кафедри, подається на кафедру за два тижні до початку заліково-екзаменаційної сесії.

Остаточна оцінка за курсову роботу виставляється за результатами її захисту перед комісією.

Оцінка відмінно («А») виставляється студенту тоді, коли він повністю розкрив тему курсової роботи, зробив всі необхідні розрахунки та пояснення, коли в роботі є посилання на літературні джерела та зроблений їх аналіз, коли в роботі є зіставлення думок та зроблені і обґрунтовані власні висновки тощо. При цьому робота повинна бути оформлена згідно з вимогами державних стандартів, мати достатній обсяг (не менше 35 сторінок).

При захисті курсової роботи у відповіді студента повинно відчуватись глибоке розуміння поставленої проблеми. Студент має вміти обґрунтовувати свою думку, не боятися дискусії, захищати свої погляди, аргументовано застосовувати отримані знання у нестандартних ситуаціях, уміти знаходити джерело інформації, узагальнювати і систематизувати інформацію. Може самостійно ставити та розв'язувати проблеми.

Суттєвим моментом у відповіді студента має бути зв'язок теорії з практикою, вміння застосовувати теоретичні знання при розв'язанні практичних завдань.

Оцінка добре («В», «С») виставляється студенту тоді, коли він практично розкрив тему курсової роботи, зробив достатні розрахунки та пояснення, коли у роботі є посилання на літературні джерела, зроблені власні висновки тощо.

При цьому робота повинна бути оформлена згідно з вимогами державних стандартів, мати достатній обсяг (не менше 30 сторінок). Але при захисті курсової роботи у відповіді студента не відчувається глибоке розуміння проблематики питання, допускаються незначні помилки у викладенні матеріалу,

проглядається невпевненість в обґрунтуванні своїх думок тощо. Студент нездатен критично оцінювати окремі нові факти, явища, ідеї, виявляти особисту позицію щодо них.

Оцінка задовільно («D», «F») виставляється студенту тоді, коли він не повністю розкрив тему курсової роботи, зробив недостатні розрахунки та пояснення, коли в роботі практично немає посилань на літературні джерела, коли не зроблені або не обґрунтовані власні висновки тощо. Але при цьому робота повинна бути оформлена згідно з вимогами державних стандартів, мати достатній обсяг (не менше 35 сторінок). При захисті курсової роботи у відповіді студента практично немає розуміння проблематики питання, допускаються значні помилки у викладенні матеріалу, проглядаються труднощі в обґрунтуванні своїх думок тощо.

Оцінка незадовільно «FX» виставляється студенту у випадку, коли він не розкрив тему курсової роботи, зробив недостатні розрахунки та пояснення, коли у роботі зовсім немає посилань на літературні джерела, коли взагалі не зроблені або не обґрунтовані власні висновки тощо.

Окрім цього робота оформлена з порушеннями вимог державних стандартів, немає достатнього обсягу (менше 30 сторінок) тощо.

При захисті курсової роботи у відповіді студента допускаються принципові помилки у викладенні матеріалу, наявними є труднощі у обґрунтуванні своєї думки тощо, коли може виникнути сумнів у самостійності написання курсової роботи студентом.

6 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бутко М. П. Стратегічний менеджмент [текст] : навч. посіб. / За заг. ред. Бутка М. П. [М. П. Бутко, М. Ю. Дітковська, С. М. Задорожна та ін.]. – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 376 с.
2. Василенко В. А. Стратегічне управління : навч. посіб. / В. А. Василенко, Т. І. Ткаченко. – К. : ЦУЛ, 2003. – 396 с.
3. Виссема Х. Стратегический менеджмент и предпринимательство: возможности для будущего процветания / Х. Виссема; пер. с англ. – М. : Финпресс, 2000. – 272 с.
4. Герасимчук В. Г. Стратегічне управління підприємством: графічне моделювання [Текст] : навч. посіб. / В. Г. Герасимчук ; Київський нац. економічний ун-т. – К. : КНЕУ, 2000. – 360 с.
5. Довгань Л. Є. Стратегічне управління [Текст] : навч. посіб. / Л. Є. Довгань, Ю. В. Каракай, Л. П. Артеменко. – 2-ге вид. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 440 с.
6. Кіндрацька Г.І. Стратегічний менеджмент: навч. посіб. / Г. І. Кіндрацька. – К. : Знання, 2006. – 366 с.
7. Тарнавська Н. Стратегічний менеджмент: практикум [Текст] : навч. посіб. / Н. Тарнавська, О. Напора. – Тернопіль : Карт-бланш ; К. : Кондор, 2008. – 288 с.